

Regeringens proposition

2000/01:89

Beskattningen av anställda ombord på färjor
mellan Sverige och Danmark

Prop.
2000/01:89

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 8 mars 2001

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Förslaget innebär att Sverige vid 2002 års taxering avstår från att beskatta inkomst som uppbärs av en i Sverige obegränsat skattskyldig person med anställning hos dansk arbetsgivare för arbete ombord på dansk färja som är registrerad i det danska internationella skeppsregistret (DIS).

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
3.1	Skatteavtalet mellan de nordiska länderna	5
3.2	Beskattningen av ombordanställda på färjor mellan Sverige och Danmark	6
4	Offentlig-finansiella effekter	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 2001.....	9

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2000/01:89

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

Prop. 2000/01:89

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4¹. Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002 års taxering. Vid 1999–2002 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Vad som föreskrivs i första stycket skall, oberoende av bestämmelserna i bilaga 2 till denna lag, också gälla för inkomst som person med hemvist i Sverige uppbär för arbete ombord på danskt skepp i internationell färjetrafik mellan Sverige och Danmark om

- skeppet är registrerat i det danska internationella skeppsregistret (DIS),*
- arbetsgivaren har hemvist i Danmark, och*
- personen var anställd ombord på ett danskt skepp någon gång under januari månad år 2001.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

¹ Senaste lydelse 2000:1165

Ett nytt nordiskt skatteavtal undertecknades den 23 september 1996 och började tillämpas den 1 januari 1998. Avtalet införlivades i svensk lag genom lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Ett särskilt avtal mellan Sverige och Danmark i fråga om ändrade regler för beskattning av anställda ombord på färjor och tåg i reguljär trafik mellan Sverige och Danmark undertecknades den 30 september 1999. Detta tillämpas från den 1 januari 2000 och har tagits in som bilaga 2 till lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. På sensommaren 2000 införde Danmark en möjlighet att registrera färjor mellan Sverige och Danmark i det danska internationella skeppsregistret (DIS). För ombordanställda med hemvist i Sverige som arbetar på en dansk färja innebär detta att de får en s.k. nettolön som inte beskattas i Danmark. I Sverige beskattas denna nettolön enligt vanliga regler. I propositionen föreslås att denna lön inte tas till beskattning vid 2002 års taxering.

Förslaget har under hand beretts med Riksskatteverket.

Lagrådet

Förslaget till lagändring innebär endast en ändring av enkel beskaffenhet. Regeringen anser på grund härav att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

3.1 Skatteavtalet mellan de nordiska länderna

Enligt 1989 års skatteavtal gällde att inkomst av arbete som utfördes ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt, norskt eller svenskt skepp i internationell trafik beskattades endast i den avtalsslutande stat vars nationalitet skeppet har (flaggstaten). Enligt 1996 års avtal gäller i stället att sådan inkomst får beskattas i flaggstaten men att också den anställdes hemviststat får beskatta inkomsten. Hemviststaten skall i sådant fall undanröja dubbelbeskattningen. Under de tre första åren som det nya skatteavtalet tillämpades – 1998, 1999 och 2000 – gällde enligt en särskild övergångsregel i artikel 31.3 i avtalet att hemviststaten inte fick beskatta sådan inkomst. Den 1 januari 2001 skulle därför den nya ordningen ha börjat tillämpas. På grund av översynen av fjärrsjöfarten och färjenäringsens villkor föreslogs i budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1 s. 216) att den särskilda treåriga övergångsregeln för svensk del skulle utsträckas till att gälla ytterligare ett år, dvs. också vid 2002 års taxering (SFS 2000:1165).

Efter bilaterala förhandlingar mellan Sverige och Danmark undertecknades den 30 september 1999 ett bilateralt avtal med ändrade regler för bl.a. beskattning av anställda ombord på färjor i internationell trafik mellan Sverige och Danmark. Bakgrunden till de ändrade reglerna var att svenska och danska rederier samarbetade vad gäller färjetrafiken mellan Sverige och Danmark. Det innebar att besättningen på färjorna arbetade ömsom på dansk färja och ömsom på svensk färja. Enligt skatteavtalet

mellan de nordiska länderna beskattades dessa anställda för en del av lönen i Danmark och en del av lönen i Sverige. För att undvika detta infördes en bestämmelse i det bilaterala avtalet som innebär att inkomst som person med hemvist i Danmark eller Sverige förvärvar genom arbete på svenskt eller danskt skepp i internationell färjetrafik beskattas i första hand i den stat där arbetsgivaren har hemvist. Om den anställda har hemvist i en annan stat än arbetsgivaren får beskattning ske även i den anställdes hemviststat som i sådant fall skall undanröja eventuell dubbelbeskattning. I normalfallet innebär denna reglering att beskattning bara sker i ett land eftersom de flesta svenska sjömän är anställda av svenska rederier och de flesta danska sjömän är anställda av danska rederier.

Det bilaterala avtalet mellan Sverige och Danmark innebär en avvikelse i förhållande till huvudregeln i det nordiska skatteavtalet. I stället för att knyta beskattningsrätten till flaggstaten knöts den till arbetsgivarens hemviststat. Därutöver innebär det bilaterala avtalet att den skattefrihet i hemviststaten som den anställda annars skulle åtnjuta enligt den ovan nämnda treåriga övergångsregeln inte gäller för färjeanställda som omfattas av reglerna i det bilaterala avtalet.

3.2 Beskattningen av ombordanställda på färjor mellan Sverige och Danmark

Danmark införde år 1988 ett internationellt skeppsregister, Dansk Internationalt Skibsregister (DIS). För de fartyg som registreras i DIS gäller bl.a. att dansk sjömansskatt inte utgår på inkomst som intjänats av anställda ombord (s.k. nettolönesystem). För att ett fartyg skulle kunna registreras i DIS krävdes bl.a. att det inte transporterade gods eller passagerare mellan två danska hamnar eller mellan dansk hamn och ett i lagstiftningen särskilt definierat område i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen. Detta innebar bl.a. att fartyg som gick i färjetrafik mellan Sverige och Danmark inte kunde registreras i DIS och sjömännen på dessa fartyg erhöll en vanlig bruttolön som beskattades i Danmark.

På sensommaren 2000 utvidgade Danmark kretsen av de fartyg som kan registreras i DIS (lagändringen trädde i kraft den 23 augusti 2000). Utvidgningen innebär bl.a. att danska färjor som går i trafik mellan Sverige och Danmark numera kan registreras i DIS. För de sjömän som arbetar på danska färjor med anställning hos dansk arbetsgivare innebär detta att dansk sjömansskatt inte utgår på inkomsten och de får en nettolön som är ca 30 procent lägre än den bruttolön de erhöll tidigare. För de sjömän som har hemvist i Danmark innebär det i praktiken inte någon större skillnad eftersom nettolönen inte beskattas i Danmark. De får ut ungefär samma lön som tidigare. För en sjöman med hemvist i Sverige blir dock skillnaden markant. Han är obegränsat skattskyldig i Sverige och precis som före utvidgningen är hans inkomst från anställningen ombord på en dansk färja skattepliktig i Sverige.

En i Sverige obegränsat skattskyldig fysisk person är enligt 3 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:1229) skattskyldig här för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet. Att inom ramen för detta generella system göra skattskyldighetens omfattning beroende av huruvida en utländsk inkomst i det land där den härrör ifrån är avsedd att bli beskattad eller

inte – eller kanske delvis beskattad – är naturligtvis varken lämpligt eller ens praktiskt möjligt. Även låga utländska inkomster blir därför beskattade här enligt vanliga regler. Detta gäller oberoende av orsaken till att inkomsterna är låga.

När utländska inkomster beskattas i Sverige uppkommer i många fall en dubbelbeskattning eftersom även utländsk skatt ofta tas ut. Det är en internationellt vedertagen princip att den stat där inkomsten härrör ifrån har den primära beskattningsrätten till inkomsten. Det ankommer då på hemviststaten att undanröja dubbelbeskattningen. Enligt 1 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt har en i Sverige obegränsat skattskyldig person som här beskattas för en utländsk inkomst rätt till avräkning av utländsk skatt som belöper på inkomsten. Eftersom någon dansk skatt på de s.k. nettolönerna inte uttagits föreligger inte heller någon rätt till avräkning för utländsk skatt.

Efter ikraftträdandet av de nya danska reglerna är situationen för de berörda färjeanställda mycket svår. I ett slag har deras löner drastiskt sänkts med cirka 30 procent. Deras löner uppgår – efter avdrag för svensk skatt – till belopp som i de flesta fall understiger den ersättning som skulle ha utgått vid arbetslöshet. I praktiken är det svårt för många att klara sig på dessa låga löner. Detta är ett problem som lämpligen borde lösas gemensamt av Sverige och Danmark. På sikt kan också andra länder beröras. En sådan gemensam lösning kan emellertid inte uppnås med kort varsel. Regeringen avser emellertid att fortsätta diskussionerna med Danmark.

Eftersom dessa anställda helt utan egen förskyllan plötsligt hamnat i denna svåra situation föreslås att danska s.k. nettolöner som betalas till ombordanställda på danska färjor undantas från svensk skatt. Detta är emellertid en åtgärd av så extraordinärt slag att den endast föreslås gälla under en begränsad tid av ett år med retroaktiv verkan fr.o.m. den 1 januari 2001. Av detta skäl bör skattefriheten också begränsas till att endast avse personer som någon gång under januari månad år 2001 var anställda ombord på ett danskt skepp.

Förslaget medför ändringar i punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.

4 Offentlig-finansiella effekter

Beräkningarna av de offentlig-finansiella effekterna av förslaget bygger på uppgifter om antalet personer som någon gång under januari månad år 2001 var anställda ombord på danska färjor och som har sin hemvist i Sverige. Totalt rör det sig om ca 160 ombordanställda. Den danska nettolönen för dessa personer uppgår till 11 000–12 000 kronor per månad i genomsnitt. Den föreslagna ändringen innebär att dessa inkomster undantas från inkomstskatt vid 2002 års taxering. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen i de kommuner där huvuddelen av de ombordanställda är bosatta uppgår till omkring 30 procent. Förslaget medför således ett tillfälligt intäktsbortfall år 2001 på omkring 7 miljoner kronor. Eftersom det rör sig om en temporär regeländring motsvaras den varaktiga offentlig-finansiella effekten enbart av statslåneräntan för den

beräknade saldiförändringen. Den varaktiga offentlig-finansiella effekten av förslaget är således försumbar. Prop. 2000/01:89

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 2001

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 2000/01:89 Beskattningen av anställda ombord på färjor mellan Sverige och Danmark.